

Kehittyvä Kangasala 2021-2025

Itsenäinen Kangasala

Kangasalan tulee pysyä itsenäisenä kaupunkina ja Tampereen itäpuolisena kasvukeskuksena tulevaisuudessakin. Tampereeseen liittymisessä ei ole osoitettavissa selviä etuja suhteessa odotettaviin haittoihin kuten palvelujen keskittymiseen. Kuntaliitokset ovat kannatettavia, kun ne pohjautuvat vapaaehtoisuuteen ja niistä voidaan osoittaa tulevan hyötyjä molemmille osapuolille.

Kunnan talous ja hallinto

Vahva kuntatalous on edellytys palvelutason parantamiselle ja tulevaisuuteen tähtääville investoinneille. Kangasalan tulee parantaa kilpailukykyään suhteessa muihin Tampereen seudun kuntiin niin asuin- kuin yrityskuntanakin. Palveluja voidaan harkiten ulkoistaa, mutta kilpailuttaminen ei koskaan saa johtaa palvelujen saatavuuden tai laadun heikentymiseen. Koulutus- ja sivistyspalvelujen tuottaminen sekä elinvoiman edistäminen ovat kaupungin tärkeimmät tehtävät kun sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät maakunnan järjestettäväksi. Kunnan keskushallintoa ei tule paisuttaa, vaan lisähenkilöstöä tulee palkata ensisijassa kuntalaisia välittömästi palveleviin tehtäviin. Jos veroja joudutaan esim. valtionosuuksien pienenemisen takia korottamaan, on ne kuitenkin pidettävä lähellä Tampereen seudun keskitasoa. Velkojen määrä asukasta kohti tulee pitää alle Pirkanmaan keskitason.

Koulut ja koulutus

Kangasalasta tulee kehittää kasvatuksen ja koulutuksen innovatiivinen edelläkävijä. Oppimisympäristöjä tulee parantaa määrätietoisesti. Ryhmäkoot eivät saa kasvaa kohtuuttoman suuriksi. Resurssiopettajia on oltava jatkossakin. Jokaiselle oppilaalle on järjestettävä tukiopestusta tarvittaessa ja sen saamiseen on oltava yhtäläinen oikeus koulusta riippumatta. Kuraattori- ja koulupsykologipalvelut on turvattava riittävä tasolle. Koulunkäyntiavustajia tulee olla tarvittava määrä. Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen on meidän kaikkien tehtävä. Koulukiusaamista tulee ehkäistä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Koulujen henkilökuntaa tulee rohkaista puuttumaan kaikkiin havaittuihin kiusaamistapauksiin.

Ammatillinen koulutus on säilytettävä Kangasalla osana Tampereen seudun yhteistä järjestäjäorganisaatiota. Koulutustarjontaa tulee Kangasalan uusissa toimitiloissa monipuolistaa ja kiinnostavuutta lisätä. Kangasalan nuorten on pystyttävä hankkimaan ammattikoulutusta kohtuullisten välimatkojen päästä. Kangasalan yritysten toiminnalle on eduksi, että ammattiosaajia löytyy läheltä.

Lukion ja ammattiopisto Tredun tuomia mahdollisuuksia on käytettävä täysimääräisesti hyväksi kilpailussa seudun opiskelijoista. Ammatillukion suorittamisedellytyksiä, opettajaresurssien yhteiskäyttöä ja muuta yhteistoimintaa lukion kanssa tulee kehittää. Oppilaitosten sijainti samalla kampuksella luo hyvät edellytykset yhteistyölle ja toisiaan täydentävien opetuskokonaisuuksien kehittämiseksi. Kangasalla tulee säilyttää oma lukion ja sen omaleimaista vetovoimaa tulee lisätä. Paikallisten työntajien ja ammattiopiston yhteistyötä tulee kehittää luomalla uusia työssäoppimisen tapoja.

Lapsiperheiden palvelut

Lastenhoidossa tulee olla tarjolla tasapuolisesti ja joustavasti erilaisia päivähoitomuotoja. Päiväkodeissa tarjottavan hoidon lisäksi on oltava tarjolla perhepäivähoitoa ja muita päivähoitoratkaisuja tasapuolisesti ja joustavasti. Myös yksityiset päiväkodit ovat tervetulleita tarjonnan monipuolistamiseksi.

Perhepäivähoidossa tulisi lapsella olla tuttu hoitaja ja esimerkiksi päivähoitajien lomitusrengasta tulisi kehittää. Päivähoitomatkat eivät saa olla kohtuuttoman pitkiä.

Pienten lasten kotihoidon on oltava tasavertainen vaihtoehto päivähoidolle. Kangasala-lisän palauttamista on harkittava. Vanhempien kasvatustyötä on tuettava riittävällä määrällä perhetyöntekijöitä. Matalan kynnyksen palveluita on lisättävä.

Päiväkotien ryhmäkokoja tulee käytettävissä olevien resurssien puitteissa pyrkiä pienentämään erityisesti pienen lasten hoidossa. Erilaisia tarpeita vastaavia osapäiväisiä hoitomuotoja tulee myös järjestää.

Maakuntaudistus, sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut siirtyvät 1.1.2023 maakuntien järjestettäväksi. Kangasalan kaupungin tulee vaikuttaa maakuntaan siten, että terveyskeskuksen ja terveysasemien palvelutaso ja palvelujen saatavuus säilyy edelleen hyvänä. Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen siirtyessä maakunnille, tulee varmistaa, että kunnille ja kolmannelle sektorille jäävät ennaltaehkäisevät ja muut sote-palveluja tukevat tehtävät nivoutuvat hyvin yhteen maakunnan palvelujen kanssa ja että haitallisia raja-aitoja ei muodostu.

Vanhustenhoito

Sote-uudistuksen jälkeenkin ikäihmisillä tulee edelleen olla mahdollisuus valita omassa kodissa asumisen ja erilaisten palveluasumisen muotojen välillä. Tehostetun palveluasumisen paikkoja tulee olla riittävästi. Hyvät ja kattavat kotipalvelut ovat kullannokas asia kotona asuvalle ikääntyvälle ihmiselle. Sote-uudistuksen jälkeenkin Ikäneuvo-hankkeen avulla pyritään Kangasalla säilyttämään hyviksi koettuja ikäihmistien palvelujen käytäntöjä. Omaishoidon pitää olla todellinen vaihtoehto laitoshoidolle. Omaishoitajien jaksamista on tuettava riittävästi vapaapäiväjärjestelyillä. Maakunnalta tulee edellyttää, että kaikki kriteerit täyttävät omaishoitajat saavat lakisääteiset tuet.

Lainsäädännön muutoksilla on pyritty vähentämään vanhusten laitoshoitopaikkoja. Kaupunkikonsernin tulee pääosin itse omistaa tehostetun palveluasumisen asunnot ja tuottaa asumispalvelut. Yksityisellä palvelutuotannolla tulee olla lähinnä julkisia palveluja täydentävä rooli. Sekä yksityisten että kaupungin tuottamien palvelujen laatutasoa tulee nykyistä tarkemmin valvoa. Sopimusrikkomuksista seuraavien sanktioiden tulee olla riittävän tuntuja, jotta niillä on tehokas ennaltaehkäisevä vaikutus. Myös maakuntaudistuksen jälkeen kaupungin tulee huolehtia, että ikääntyneiden ihmisten saatavilla on riittävästi terveyttä ja toimintakykyä edistäviä palveluja.

Kaupunki työnantajana

Kunnan henkilöstöresursseja on oltava tehtäviin nähden riittävästi. Kangasalan maine hyvänä työnantajana tulee säilyttää sen takaamiseksi, että vakinaisiin työsuhteisiin ja sijaisuuksiin saadaan ammattitaitoista työvoimaa myös tulevaisuudessa. Henkilökunnan työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota. Mahdolliseen työpaikkakiusaamiseen ja -häirintään tulee puuttua välittömästi. Henkilöstön osaamisprofiilia tulee pyrkiä laajentamaan rekrytoinnin yhteydessä ja henkilöstökoulutuksella. Näin voidaan järjestää monipuolisempia toimenkuvia ja saada työt paremmin sujumaan mm. vuosi- ja sairauslomien aikana. Kaupungin toimintoja tulee ulkoistaa tai yhtiöittää vain jos siten saadaan selviä toiminnallisia tai taloudellisia hyötyjä. Henkilöstön asemaa ei pidä ulkoistusten yhteydessä heikentää.

Elinkeinopolitiikka ja yrittäminen

Kangasalan aktivoitunutta elinkeinopolitiikkaa tulee määrätietoisesti jatkaa. Lamminrahkan uudesta kaupunginosasta tulee kehittää vetovoimainen yritysalue ja viihtyisä asumismiljöö hyvine palveluineen. Tarastenjärven alueesta tulee kehittää vetovoimainen kiertotalousyrittäjien keskittymä. Tampereen rajalle Saarenmaan alueen länsiosaan tulee muodostaa Tampereen yliopiston ja muiden Hervannan tutkimuslaitosten osaamiseen tukeutuva yrityspuisto. Yritykset tulee saada kiinnostuman Kangasalasta sijaintipaikkana Lempäälän, Pirkkalan ja Ylöjärven vaihtoehtona.

Seutuyhteistyössä tulee seudun yleisen vetovoiman kehittämisen ohella huolehtia, että Kangasala saa osansa seudun työpaikkojen lisäyksestä. Kangasalla tulee aina olla tarjolla erikokoisia yritystontteja. Tonttien kysyjä tulee palvella ripeästi ja vastata heidän toiveisiinsa mahdollisimman hyvin. Kangasalan hyvää mainetta matkailupitäjänä tulee edelleen vaalia ja kehittää luontaisiin vahvuuksiin, kuten kauniisiin harju- ja järvimaisemiin tukeutuen. Kisarannan, Kaivannon ja Vehoniemen alueesta tulee kehittää vetovoimainen, monipuolisten matkailupalvelujen keskittymä.

Kaavoitus, kylärakentaminen ja maanhankinta

Kaavoituksen keskeinen pyrkimys on nauhataajaman sekä muiden kaava-alueiden edelleen tiivistäminen. Tällöin tulee huolehtia riittävien puisto- ja virkistysalueiden järjestämisestä sekä lähipalvelujen saavutettavuudesta. Edullisia ja normaalia suurempia kaavatontteja tulee olla jatkossakin riittävästi tarjolla Sahalahden ja Kuhmalahden kirkonkylissä sekä Pohjan kylässä.

Kohtuullinen osa omakotirakentamisesta tulee ohjata maaseutukyliin niissä vielä olevien palvelujen säilymistä turvaamiseksi. Keskustan valtuustoryhmä on tehnyt hyväksytyt aloitteet kyläkaavojen laatimisesta kyliin, joissa on vielä kunnallisia ja/tai yksityisiä palveluja. Kyläkaava on laadittu Pakkalan kylään ja vastaavia kaavoja tulee laatia lähivuosina ainakin Kautialan ja Raikun kyliin.

Maaseudun yleiskaavoittamisessa tulee huolehtia perinteisten elinkeinojen edellytysten turvaamisesta sekä kylien elinvoiman säilymisestä sallimalla kohtuullinen uudisrakentaminen. Kaavoituksella tulee edistää vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituisiksi. Maanhankintaa tulee tehdä vapaaehtoisin kaupoin. Raakamaan lunastusmenettelyyn tulee ryhtyä vain erityisen painavasta syystä, jos maanhankinta yhdyskuntarakenteen kannalta erityisen tärkeästä kohteesta on välttämätöntä ja neuvottelut eivät johda vapaaehtoiseen kauppaan.

Ympäristöasiat

Ympäristöasiat tulee ottaa huomioon kaikessa kaupungin toiminnassa. Keskusta tukee kaikkia kaupungin pyrkimyksiä päästä vähitellen hiilineutraaliksi kunnaksi. Energian tuotannossa ja käytössä tulee päästä asteittain eroon haitallisia päästöjä tuottavista energialähteistä ja korvata ne uusiutuvilla ja ympäristöystävällisillä energiamuodoilla kuten aurinko- ja tuulienergialla sekä maalämmöllä. Kaupungin omassa toiminnassa tulee kiinnittää huomiota jätteiden syntymisen minimointiin tehostamalla kierrätystä, huoltoa ja korjausta. Uusien tilojen kalustamisessa on täysimääräisesti hyödynnettävä tarpeettomaksi jääneitä käyttökelpoisia kalusteita. Kaupungin hankinnoissa tulee aikaisempaa painavammin huomioida hinnan lisäksi ekologiset näkökohdat sekä mm. elintarvikkeiden osalta lähituotanto. Keskustan valtuustoryhmän aloitteen perusteella kunnassa on kartoitettu Metso-suojeluohjelmaan soveltuvia kunnan omistamia metsäalueita. Sopivia kohteita tulee

tarjota ohjelmaan. Kaavoituksessa tulee ympäristöarvot inventoida huolellisesti ja valvoa niiden säilymistä myös varsinaisen rakentamisen yhteydessä. Matkailun kehittämialueilla ympäristöarvojen säilymisestä on huolehdittava erityisen tarkasti.

Yksityistiet, kadut

Yksityisteiden pitäminen hyvässä kunnossa on tärkeää ja se ei ole yksin tieosakkaiden asia, koska monia yksityisteitä käyttävät paljon muutkin kuin tieosakkaat. Tieverkko on pidettävä kunnossa ja yksityisteiden avustukset on säilytettävä kohtuullisella tasolla. Yksityistieavustukset tulee ainakin kaksinkertaistaa nykytasosta. Kaupungin tulee osoittaa riittävästi varoja kaava-alueiden katujen kunnossapitoon ja peruskorjauksiin, jotta korjausvelka ei kohtuuttomasti kasva.

Maaseudun kehittäminen

Rinnan taajamien kehittämisen kanssa tulee huolehtia myös maaseudusta. Kangasalle on laadittu ja hyväksytty äskettäin strateginen maaseudun kehittämissuunnitelma. Sen käytännön toteuttaminen edellyttää maaseudun elinkeinoja, asumista ja palveluja koskevien toimenpideohjelmien laatimista euromääräisine budjetiteineen ja aikatauluineen. Tärkeitä kehittämiskohteita ovat mm. vesihuolto, jätehuolto, teiden kunto, nopeat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet, maaseudulla asuvien vanhusten kotipalvelut ja lapsiperheiden palvelut. Vapaa-ajan asuntojen muuttamiseen vakituiseksi asunnoiksi tulee ottaa sallivampi suhtautumistapa. Suunnittelutarveratkaisuja ei tule edellyttää maaseutualueilta, joille ei kohdistu rakentamispainetta.

Kilpailuttaminen

Kunnan palveluita ja hankintoja kilpailutettaessa on huomioitava taloudellisten seikkojen lisäksi laatukysymykset, sosiaaliset ja eettiset tekijät sekä vaikutukset ilmastonmuutoksen ehkäisyyn. Paikallisia palveluntuottajia tulee säädösten puitteissa suosia. Elintarvikehankinnoissa tulee suosia kotimaisia elintarvikkeita ja edellyttää ulkomaisilta elintarvikkeilta samoja tuotantovaatimuksia kuin Suomessa.

Tavase

Kangasalan valtuusto on päättänyt irtaantua Tavasesta. Pelkkä irtaantuminen ei riitä, vaan Kangasalan tulee vaikuttaa koko yhtiön alasajoon. Kangasalla on omaa, aitoa ja hyvälaatuista pohjavettä käytössä riittävästi nyt ja tulevaisuuden tarpeisiin. Tekopohjavesi ei tuo muillekaan seudun kunnille parempaa vettä, vaan ainoastaan suuremman vesilaskun.

Kunnan sitoumukset, ylläpitovastuut ja omistajapolitiikka

Kunnan tulee pyrkiä irtaantumaan Pyykkö-museon ylläpidosta. Museota varten tulee perustaa tukisäätiö, jolle ylläpitovastuu asteittain siirretään. Yleensäkin kunnan tulee välttää sellaisiin riskipitoisiin hankkeisiin tai yhtiöihin sitoutumista omistamisen tai lainatakuiden muodossa, jotka voivat epäonnistuessaan aiheuttaa kunnalle isoja taloudellisia rasitteita.

Pääsääntöisesti kunnan tulee omistaa kokonaan vain sellaisia kiinteistöjä, jotka palvelevat kunnan ydintehtäviä. Osaomistus- ja vuokrausmahdollisuuksia on tutkittava uusien hankkeiden toteutustapoina. Lisäksi omistaminen saattaa olla perusteltua kohteissa joilla on kulttuurihistoriallisia tai ympäristöarvoja tai jotka edistävät kylien yhteisöllisyyttä kuten entiset kyläkoulut. Sote-uudistuksessa kunnan tulee välttää kärsimästä tappioita sellaisten kiinteistöjen osalta, jotka eivät siirry sote-uudistuksessa hyvinvointialueiden omistukseen.